МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)

Міжнародна науково-практична конференція

АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА: ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ

Сучасний розвиток ветеринарної медицини

14 вересня 2026 року

Біла Церква
2026

УДК 636.09'06

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.
Варченко О.М., д-р екон. наук.
Скиба В.В., д-р с.-г. наук.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук.
Крауютієне І., д-р філософії.
Мамедова К.Х., д-р філософії.
Царенко Т.М., канд. вет. наук.
Козій Н.В., канд. вет. наук.
Василенко О.І., д-р філософії.
Мостипан О.В., відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.,** начальник редакційно-видавничого відділу.

Сучасний розвиток ветеринарної медицини: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 14 вересня 2026 р. Білоцерківський НАУ. 108 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

©БНАУ

національного аграрного університету, протокол № 7 від 25 листопада 2025 року.

Таким чином, розроблений експресний, зручний в проведенні метод визначення фальсифікації масласолодковершкового за використання розчину резорцину в бензолі з масовою часткою 5,0 % та концентрованої хлорводневої кислоти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпека харчування: сучасні проблеми: посібник-довідник. Укл.: Бабюк А.В., Макарова О.В., Рогозинський М.С. Чернівці: Книги-ХХІ, 2023. 454 с.
2. Бескупська О.В. Сертифікація та стандартизація підприємств харчової промисловості України як фактор підвищення її конкурентоспроможності. *Наук. вісник Херсонського держ. ун-ту.* 2024. Ч. 1, № 11. С. 76−79.
3. Бергілевич О.М., Касянчук В.В. Теоретичне та експериментальне обґрунтування оцінки мікробіологічного ризику *Cronobacter spp. (Enterobacter sakazakii)*: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2024. 308 с.
4. Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" № 2042-VIII від 18.05. 2017.
5. Закон України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів" №771/97 ВР (23.12.1997) та №191-У від 24.10.2002. В редакції Закону № 2042-VIII від 04.04. 2018.
6. Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" № 2042-VIII від 18. 05. 2017.
7. ДСТУ 7357:2013. Молоко та молочні продукти. Методи мікробіологічного контролювання: К.: Мінекономрозвитку України, 2014. 35 с. (Національний стандарт України).
8. Крусь Г.М. Технологія молока і молочних продуктів / Г.М. Крусь, А.Г. Хромців, З.В. Волокітіма, С.В. Карпичев / Під редакцією Шалигіної А.М., М.: Татра, 2024.– 455 с.
9. Кугенев П.В. Практикум по молочній справі / П.В. Кугенев, М.В. Барабанщиков. К.: Агропромиздат, 2024. 224 с.
10. Технологія виробнитва молочних продуктів // Молокопереработка. №12. 2019. С. 46–48.

УДК 614.31:637.524.04/.07

БОГАТКО А.Ф, д-р філософії, **МАЗУР Т.Г.,** канд. вет. наук, **БІЛИК Б.П.,** асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКСПРЕСНІ МЕТОДИКИ ВИЯВЛЕННЯ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ М'ЯСНИХ ФАРШІВ ЗА РЕАЛІЗАЦІЇ У ТОРГОВІЙ МЕРЕЖІ

У роботі розроблено та апробовано методи виявлення фальсифікації м'ясних фаршів (свинячого, курячого, комбінованого (свинячий+яловичий) крохмалем і натрію гідрокарбонатом шляхом використання хімічних реагентів, відповідно – розчином йоду з масовою концентрацією 0,6 % і спиртового розчину розолової кислоти з масовою концентрацією 0,5 %. Дослідження різних видів м'ясного фаршу показало вірогідність отриманих якісних показників на рівні 99,9 %.

Ключові слова: безпечність, м'ясний фарш, фальсифікація, крохмаль, натрію гідрокарбонат.

BOGATKO A.F., doctor of philosophy, **MAZUR T.G.,** candidate of veterinary sciences, **BILYK B.P.,** assistant
Bila Tserkva National Agrarian University

EXPRESS METHODS FOR DETECTION OF COUNTERFEIT OF MINTED MEAT IN THE SALE IN THE TRADE NETWORK

The work developed and approved methods for detecting falsification of minced meat (pork, chicken, combined (pork + beef) with starch and sodium bicarbonate by using chemical reagents, respectively - iodine solution with a mass concentration of 0.6% and an alcoholic solution of hydrochloric acid with a mass concentration of 0.5%. The study of different types of minced meat showed the reliability of the obtained quality indicators at the level of 99.9%.

Keywords: safety, minced meat, falsification, starch, sodium bicarbonate.

Актуальність теми. Споживачі доволі часто використовують в своєму раціоні м'ясні фарші, з яких виробляють різноманітні страви. Контроль фахівцями ветеринарної медицини м'ясних фаршів полягає у визначенні їх фізико-хімічних, мікробіологічних показників тощо

[1,с. 32; 2, с.17]. Проте слід приділяти увагу розробленню експресних методик виявлення фальсифікації м'ясних фаршів, зокрема – крохмалем та натрію гідрокарбонатом, які використовують для припинення розвитку мікрофлори та подовження терміну зберігання/реалізації продукції, що негативно впливає на безпечність та якість даної м'ясної продукції [3, с. 46].

Мета роботи − розробити та апробувати експресні якісні методи виявлення фальсифікації м'ясних фаршів за оброблення їх крохмалем та натрію гідрокарбонатом.

Матеріали та методи. Дослідження проводили на 60 зразках м'ясних фаршів (свинячого, курячого, комбінованого (свинячий+яловичий) на виявлення крохмалем шляхом нанесення на 0,05 г продукту 0,1–0,2 $см^3$ розчину йоду з масовою концентрацією 0,6 % та утворенням синього кольору – за наявності домішку крохмалю або жовто-коричневого кольору – за відсутності крохмалю. Дослідження на виявлення фальсифікації м'ясного фаршу гідрокарбонатом натрію проводили шляхом нанесення на 0,05 г продукту, який розміщували на предметному скельці, 0,2–0,3 $см^3$ спиртового розчину розолової кислоти з масовою концентрацією 0,5 %, накривали покривним скельцем, витримуючи 1,0–1,5 хв, та встановлювали інтенсивність забарвлення м'ясного фаршу за відсутності фальсифікації – жовто-коричневого кольору; за наявності фальсифікації до 2,0 % – рожево-малинового кольору та більше 2,1 % – темно-малинового кольору.

Результати та та їх обговорення. У результаті проведених досліджень розроблено та апробовано експресні методи у Центральній випробувальній лабораторії Держпродспоживслужби. На дані методи використовується мінімальна кількість реактивів та їх концентрація, встановлювали меншу затрату часу в державній лабораторії. При проведенні випробування на встановлення фальсифікації м'ясних фаршів крохмалем було встановлено, що із 60 зразків (100%) всіх видів фаршу – 10 зразків свинячого, 18 зразків курячого та 6 зразків комбінованого (свинячий+яловичий) м'ясних фаршів містили домішок крохмалю (56,6 % зразків із досліджуваних), так як під час випробування утворювався стійкий синій колір, інші зразки продукції (43,4 % зразків із досліджуваних) були не фальсифіковані (жовто-коричневий колір). Загальна тривалість випробування становила до 5–6 хв, а достовірність якісних результатів щодо виявлення фальсифікації м'ясних фаршів різних видів крохмалем становила 99,9 %. При проведенні випробування на встановлення фальсифікації м'ясних фаршів натрію гідрокарбонатом було встановлено, що із 60 зразків (100%) всіх видів фаршу – 8 зразків свинячого, 12 зразків курячого та 10 зразків комбінованого (свинячий+яловичий) м'ясних фаршів містили домішок натрію гідрокарбонату, так як під час випробування утворювався рожево-малиновий колір (19,8 % зразків із досліджуваних) та темно-малиновий колір (30,2 % зразків із досліджуваних). Інші зразки продукції (50%) були не фальсифіковані (жовто-коричневий колір). Загальна тривалість випробування становила до 6–7 хв, а достовірність якісних результатів щодо виявлення фальсифікації м'ясних фаршів різних видів натрію гідрокарбонатом становила 99,9 %.

Висновки. Розроблені та апробовані методи виявлення фальсифікації м'ясних фаршів крохмалем і натрію гідрокарбонатом є експресними, ефективними та економними щодо часу та випробування, і приготування спиртових розчинів йоду та розолової кислоти, а їх результати дають конкретні якісні показники за інтенсивністю кольору м'ясного фаршу за їх виробництва та обігу при встановленні наявності або відсутності фальсифікації. Дані методики слід застосовувати у акредитованих державних лабораторіях Держпродспоживслужби України та у державних лабораторіях ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчих ринках для підтвердження безпечності м'ясних фаршів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Khimych, M.S., Rodionova, K.O. (2023). Monitoring of methods for identifying raw meat in sausage products. Journal for Veterinary Medicine, Biotechnology and Biosafety, 9 (4). P. 31-35. DOI:10.36016/JVMBBS-2023-9-4-6

2. Prandi, B., Varani, M., Faccini, A., Lambertini, F., Suman, M., Leporati, A., Tedeschi, T. and Sforza, S. (2019). 'Species specific marker peptides for meat authenticity assessment: A multispecies quantitative approach applied to Bolognese sauce'. Food Control, 97. P. 15–24. doi:10.1016/j.foodcont.2018.10.016.

3. Контроль безпечності та якості м’яса забійних тварин : навчальний посібник для слухачів післядипломного навчання керівників і спеціалістів ветеринарної медицини / Богатко А.Ф., Мазур Т.Г., Богатко Н.М., Букалова Н.В., Приліпко Т.М., Тишківська Н.В., Савчук Г.В., Богатко Д.Л. Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2026. 112 с. ISBN 978-617-8219-55-0.

УДК 619:616-091:591.2

БУКАЛОВА Н.В., канд. вет. наук, **УТЕЧЕНКО М.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПАТОМОРФОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ЗНАЧЕННЯ НЕКРОПСІЇ ЕКЗОТИЧНИХ ТВАРИН І ДИКОЇ ФАУНИ

У роботі проаналізовано особливості проведення некропсії екзотичних та диких тварин. Визначено структуру основних постмортальних діагнозів та обґрунтовано роль патоморфологічного моніторингу для виявлення екологічних загроз і зоонозних інфекцій.

Ключові слова: некропсія екзотичних тварин, патоморфологічна діагностика дикої фауни, посмертний розтин тварин, ветеринарна патологічна анатомія, моніторинг зоонозних інфекцій, порівняльна анатомія тварин.

BUKALOVA N.V., candidate of veterinary sciences, **UTECHENKO M.V.,** candidate of veterinary sciences
Bila Tserkva National Agrarian University

SPECIFICS OF PATHOMORPHOLOGICAL DIAGNOSTICS AND THE SIGNIFICANCE OF NECROPSY IN EXOTIC ANIMALS AND WILD FAUNA

The study analyzes the specifics of conducting necropsies on exotic and wild animals, considering their comparative anatomy. The structure of the main postmortem diagnoses is determined, and the role of pathomorphological monitoring in detecting environmental threats and zoonotic infections is substantiated.

Keywords: exotic animal necropsy, wild fauna pathomorphological diagnostics, animal postmortem examination, veterinary pathological anatomy, zoonotic infection monitoring, comparative animal anatomy.

Останніми роками спостерігається стрімке зростання інтересу до утримання екзотичних тварин як домашніх улюбленців, а також посилення уваги до збереження біорізноманіття дикої природи. Проте ветеринарна медицина видів цієї групи стикається з браком систематизованих даних щодо їхньої патології. Некропсія (посмертальний розтин) є фундаментальним інструментом, що дозволяє не лише встановити точну причину загибелі окремої особини, але й виявити приховані загрози для популяцій, включаючи антропогенне навантаження та інфекційні агенти, [2,с.14].

Актуальність теми зумовлена високим ризиком поширення зоонозів (хвороб, спільних для людей і тварин), відсутністю референтних норм для багатьох рідкісних видів та необхідністю вдосконалення протоколів патологоанатомічного розтину в умовах клінічної практики та дикої природи, [4,с.630].

Мета дослідження – систематизувати методичні підходи до проведення некропсії екзотичних та диких тварин, виявити найпоширеніші посмертні діагнози та обґрунтувати значення патоморфологічного моніторингу.

Матеріали та методи. Робота базується на аналізі випадків патологоанатомічного розтину екзотичних тварин (рептилій, дрібних ссавців, декоративних птахів), що надходили від приватних власників та представників дикої фауни (наприклад, хижих птахів, рукокрилих, дрібних гризунів), знайдених загиблими в природному середовищі. Під час дослідження застосовували:

- класичний метод посмертного розтину за модифікованими методиками (враховуючи анатомічні особливості певного виду тварин), [1,с.45];
- гістологічний метод (забарвлення гематоксиліном та еозином);
- бактеріологічний та вірусологічний аналізи (за потреби), [4,с.628].